

Nipilersorneq Kalaallit Nunaanni - Kalaallit Nunaallu nipilersornemi

Sumiiffik nunarsuarmioqatigiingorsaanerlu nipilersukkani Kalaallit Nunaanneersuni

Andreas Ottep

ph.d-nngorniutigalugu allaaserisaa

Aningaasaliisoq: Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland

Nutsertinnneranut aningaasaliisuvoq Juullip Nipitittagaa

Nipilersorneq Kalaallit Nunaanni - Kalaallit Nunaallu nipilersornemi

Sumiiffik nunarsuarmioqatigiinngorsaanerlu nipilersukkani Kalaallit Nunaanneersuni

Andreas Otte

Nutserisut kukkunerisuisullu:

Mariia Simonsen & Erno Aronsen

Allaaserisaq kikkunnilluunniit sumulluunniillu atorneqarsinnaavoq, siunertanullu aningaasarsiutissaanngitsunut kopeerneqarsinnaavoq.

This work is licensed under the Creative Commons Navngivelse-IkkeKommerciel 3.0 Unported License.

To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/>.

2013-imi Danmarkimi saqqummersitsisuuvoq GAGA-Productions

ISBN: 978-87-996536-4-5

www.greenlandicpopularmusic.com

Imarisai

Aallaqqaasiut	4
Kalaallit Nunaanni nipilersorneq	5
Qilaatersorneq tivanerlu	5
Kalattuut	7
Erinarsoqatigeeqarneq tussiutillu	8
Vaigatimiit Eskimosinut - popmusikki Kalaallit Nunaannut annguppoq	9
Sume Kalaallit Nunaannilu popmusikkip kalaalinnqorsarneqarnera.....	11
Rasmus Lyberth - Nunarsuarmit nipilersugaat Kalaallit Nunaanneersut	15
Inneruulat - Nipilersukkami nipit.....	16
Qulangersimanninniarnermut akerliuniarnermiit eksistentialismemut	17
Kalaallit arnat erinarsortartut.....	19
Pisut nutaat oqaatsillu nutaat	20
Nipilersortartut 'sumiuunerminnik ersersitsivallaanngitsut'	23
Sumiiffiit naapittarfittut	25
Kalaallit nipilersortaasiat nunarsuarmioqatigiikkiartornerlu	29
Naqitat najoqqutarineqartut.....	31

Aallaqqaasiut

Oqaaseq nunarsuarmioqatigiinngorsaaneq (globalisering) tusagassiuutini tusartualerparput. Nunarsuarmioqatigiinngorsaanerli sunarpiaanersoq qanorlu isumaqarfigissaneripput nalorninarsinnaavoq.

Nunarsuarmioqatigiinngorsaaneq ilaasa ernummatigisarpaat tassaatillugu nunarsuaq assigiiaartuinnarsuaq; inuiaat isikkumikkut assigiit, assigiinnik nerisallit, nipilersukkanik assigiinnik tusarnaagallit assigiinnillu oqaasillit. Soorlu McDonaldsip Big Maciutai Beatlesillu nipilersugaat nunarsuup annersaani takussaapput tusarsaallutillu, taamalu inuiaat ikittunnguit, soorlu kalaallit qallunaallu, amerlasuut oqaasiinik, soorlu tuluit, pinngitsooratik pisinnaasariaqarlutik. Tamannali suli kinguneqarsimangilaq inuiaat tamarmik assigiilernerannik, taamaalisqarnissaalu ilimanarujussuungilaq. Nunarsuarmioqatigiit kulturiinik peqarpugut siammarsimasorujussuarnik. Big Mac, Beatles, Facebook Iphonellu pillugit inunnik nunarsuup illuatungaaniittunik eqqartueqateqarsinnaavugut, aammali nerisassanik nipilersukkanillu sungiusimasatsinnik, sumiiffitsinnullu aggerfitsinnut tunngatitatsinnik peqarluta. Taakku tulluusimaarutigisarpagut uagorpiaat immikkoorutitsinnut amerlasoorsuunnginnitsinnullu takussutissaammata.

MacDonalds, Beatles, Facebook Iphonellu nutaaliatut suli taaneqarsinnaagaluartut nunarsuarmioqatigiinngorsaaneq qangarsuarli atuuppoq. Aningaasat, nioqutissiat, paasissutissat inuillu nunarsuaq kaajallallugu ingerlaartuarnerat nutaarsiassaangilaq. Taamaattumik globalisering uagut nammineq kulturitsinneereerpoq, soorlu aamma uagut kulturerput nunarsuarmi kulturinut ilaasutut isigigipput. Ataatsimut isigalugu suna uaguttsinnorpiaq tunnganersoq nunarsuarmullu tamarmut tunnganersoq immikkoortikkuminaappoq. Ilaani iluortarpoq, aammami pisariaqartarluni, nammineq kulturitut isigisaq allat kulturiannit immikkoortillugu killilersinnaagaanni. Taamali killilersuineq aporaannernik aaqqiagiinnginnernillu pilersitsinnaasarpoq, ilaannimi puigortarparput inuiassuit imminnut kattussimalernikummata, imavissuit nunavissuillu akimorlugit.

Uagut kulturerput asseqangilaq, tassami kulturit assigiinngitsut sunneqatigiinnerat sumiiffimmiit sumiiffimmut assigiinngitsumik takkuttarpoq. Sumiiffiit assigiinngillat, assigiinngitsumik misigineqartarput inuillu assigiinngitsunngortittarpaat.

Sumiiffiit qanoq ilillutik nunarsuarmioqatigiinngorsaanerlut sunniuttarnersut inuillu qanoq ilillutik sumiiffinnik immikkuullarissunngortitsisarnerat allaaserisap matuma sammivaa. Nipilersorneq Kalaallit Nunaanni pinngortoq aallaaviuvoq, tassuuna takutinniarneqarmat globaliseringip sumiiffiillu ataatsikkoorneranni kulturit allanik asseqangitsut pilersinneqarsinnaasut.

Kalaallit Nunaanni nipilersorneq

Kalaallit Nunaanni nipilersukkat naalaarneqartartut nipilersortartullu atortagaat nunani allani naalaarneqartartunit atorneqartartunillu assut sunnigaapput. Taamaakkaluartoq nipilersortartut kalaallit amerlasuut nipilersoriaatsiminni kalaallit nunaamiorpalussuseq qangalili pilersikkiartorsimavaat, aamma rockimik popimilluunniit nipilersornerminni. Nipilersoriaatsit taakku avataaniit takkuttut aqutugalugit misigissutsit sumiiffinni ataasiakkaani pilersinneqartartut 'oqaatigineqartarput'. Sumiiffiit tamakku Kalaallit Nunaannut atasuunerisa erinarsuutitigut ersersinnerisigut taalliortut peqataasimapput Kalaallit Nunaat nunatut ataatsimut pigisamik kulturilittut misigissuseqarfigitilerlugu, tassaangitsoq qeqertarujussuaq akuttusuunik inoqarfilik.

Uani takussavarput sumiiffiit qanoq ilillutik nipilersoriaatsinut Kalaallit Nunaanni tusaaneqarsinnaasunut attuummalersimanersut, sumiiffiillu tamakku qanoq misigisaqarfigisinnaanerivut. Nipilersornerli paasilluassagutsigu nipilersornerup Kalaallit Nunaanni oqaluttuassartaa kingumut uterfigineqarnerpaaffissaanut uteqqaartariaqarpugut, nipilersuutip siulliup pinngorneranut.

Qilaatersorneq tivanerlu

Nunasiaalernerq sioqqullugu Europamiullu tikittalinngikkallarmata inuiaqatigiinni Inunni, issittumi nunanik inuliisuni, qilaat kisimi nipiliuutaavoq. Niperujoorneq atugaaqaaq, ilaanni qilaat ingiortigineqartarluni. Qilaatit ukiunik 4000-imik pisoqaassusillit Kalaallit Nunaanni nassaarineqartarput, ilimagineqarporlu Inuit Siberiamiit kangimut Alaskakut, Canadakut naggataagullu Kalaallit Nunaannut ingerlaarnerminni nassatarisimassagaat. Nassaalli pisoqaanarpaat Kalaallit Nunaanni nassaarineqarput.

Kalaallit qilaataat isikkumikkut assigiinngisitaarput, apeqqutaalluni sumi nassaarineqarnerisut, atorneqartarnerallu sumiiffimmiit sumiiffimmut assigiinngisitaarput. Qilaat qisummik saanermilluunniit qarluaqarpoq, naatsunnguamik ipoqarluni. Iseqarpoq puisip nannulluunniit amianik aqajaruanilluunniit. Nipiliuutinut qilaatit itnunut allanut naleqqiulluni allaanerusumik nipeqartarpoq, isia attornagu qilaatip qarluaa katuarneqartarmat. Nipi pilersinneqartoq taamaalilluni isianut akisuatinneqartarpoq.

Tivanermi qilaatip nipiliortinnera, timip aalatinnera inngernerlu ataatsikkoortinneqarajupput, ilaannilu takutitsinermi isikkoq allanngortinneqarsinnaasarpog. Soorlu angut arnatut atukkorsimasinnaavoq, tivasorluunniit qisuminermik qanerminut sannersillugu oqummiussisinnaavoq ulussani tasitsillugit, taamalu nipini allanngortillugu.

Kalaallit Nunaat nunasiaalinngikkallarmat qilaat assigiinngitsorpassuarnut atorneqartarpoq, aliikkusersuutitut aammali angakut atortuatut pingaaruteqarluni. Qilaat aamma aqqiagiikkunnaarnermi atorneqartarpoq, soorlu inuit marluk iverlutik isorinnissutitik ivernermikkut anissinnaasaramikkik. Ilaanni taama ivernermi timi ilanngunneqartarpoq allaat annersittaannertaqartarluni, soorlu niaquminnik

tulortaallutik imaluunniit paajusallutik. Taama ivernermi pingaernerutinneqartarpoq inuit aaqqiagiinngitsut akornanni silaannaap 'salinneqarnissaa', taamaaliortoqartarporlu aalajangersakkanik malittarisassaqaarluni. Ivikkamik toqutsineq akuerisaanngilaq, iveqatiserineqaraannilu itigartitsisoqarsinnaanngilaq, tamanna ileqqutoqqanut upperisamullu naapertuutinngimmat.

Ivernermi ivigaq isiginnaartut saanni illaruaatissanngortinniarneqartarpoq, illugiillutilli ilaqtaminnik ikinngutiminnilu illersorteqarluartaramik kina ajugaanersoq ilaanni nalunartarpoq. Ivernermi tamat isikuanni kiinaannguusaartinneqartoq ilaanni nunaqarfimmut allamut nuuttarpoq, amerlanertigulli iveriit akornanni silaannaap salinneqarnissaa pingaartinneqanerusarpoq, taamaalillutik aaqqiagiillutik nunaqqatigiinnarsinnaaniassamata. Arlalinnillumi assersuutissaqarpoq iveriinnik imminnut qaninnerulersunik. Iverneq tassa aaqqiagiinngissutinik qaangiiniutitut atorineqartarpoq. Amerlanertigut aaqqiagiinngissutinut ilungersunanginnerusunut atorineqartarpoq, soorlu aappaata nulia aappaata ilagisimappagu, sumiiffiilli ilaanni toqutsinissaralumut akiniaanermullu taarsiunneqartarpoq. Iverneq ussaffigineqartaqaaq, ilaannilu aliikkusersuutaannartut atorineqartarluni.

Ajoqersuiartortitat siulliit kalaallit kristumiussumut saatsinniarlugit 1721-mi Kalaallit Nunaannut tikimmata tivaneq qilaatersornerlu sunaluunniit inerteqqutigittinniarneqartarpoq upperisapalaanik ingerlatsinerunerarlugu. Tamatuma kinguneranik qilaatersorneq annikillivoq, ileqqutoqarlu tammangajalluinnarpoq kanngunartutut kinguarsimanermullu takussutissatut amerlasuunit isigineqalermat.

Anda Kûtse takornarianik aliikkusersuilluni Kulusummi tivasoq isiginnaaruk:

Qilaatersorneq tivanerlu pillugit atuakkiat uku atuarneqarsinnaapput:

Grønnow, Bjarne (2012): "De ældste trommer fundet på Grønland"

Hauser, Michael (1992): "Traditional Greenlandic Music"

Hauser, Michael og H.C. Petersen (2006): "Kalaallit inngerutitik atuinerat, Trommesangtraditionen i Grønland, The drum song tradition in Greenland"

Larsen, Camilla Darling (1997): "Grønlandske stemmer"

Larsen, Finn Breinholt (1982): "Regler og konfliktbearbejdningsmetoder hos de grønlandske eskimoer i den førkoloniale periode"

Kalattuut

Kalaallit nipilersortaasiannik sunniineq siulleq uppersarneqarsinnaasoq kujataaniit pivoq, arfanniat Europameersut ilisimassarsiortullu ataasiakkaannguit Kalaallit Nunaata Candallu akornisigut Davis Strædikoorlutik Kalaallit Nunaata kitaani inoqarfinnut nunalittalermata. Taamaalilluni 1500-kkut naalerneranni kalaallit Europamiullu niuernikkut attaveqatigiittoqartalerpoq.

Nioqqutissat saniatigut Europamiut umiartortuisa nassataraat qitigissat niperujoortullu, tamakkulu kingorna kalattuunik taaneqartalersunut tunngaviliisuupput. Qitigissat arfannianit tikiunneqartut tassaagunarput qitigissat reel-inik jig-inilluunniit taaneqartartut. Marlukkuutaarluni qitittaatsit ullumikkut atugaanerusut, saqisaat kaavikuluullu, Europami aatsaat 1840-kkunni ilisimaneqalerput, Kalaallit Nunaannullu tikiunneqarsimassapput Danmarkip Kalaallit Nunaat pisortatigoortumik nunasilarilereeraa, Europamiullu Atlantikup avannaatungaani arfanniarnerata uninnerata missaani.

Nipilersuutit kalattuunik atuinissamut naleqquttut, agissat, supputaasat kingornalu pattagissat tukkartarissat Kalaallit Nunaannut tikisinneqartalerput, ilaannilu kalaallit nipilersuutissaminnik namminneq sanasalerput.

Kalattuut isumaqarpoq 'kalaallit atortagaat', taamalu taaguusiinerup takutippaa qiteriaatsit tamakku kalaallit kulturiannut pulavissimasut.

Kalattuut kulturitut ullumikkut siammarsimasorujussuupput, nalliuttorsionerni imaluunniit sunngiffimmi sammisatut, nipilersoriaaserli qitittaaserlu arfannianik naapitsinermi pinngoraluartut Europami taama periaatsiniit allaanerupput. Soorlu Europami atorneqartartunit sukkanerupput, qitinnermilu alloriaatsinik ilaneqarsimapput qularnangitsumik tivanermit qilaatersornermillu pisunik.

Kalattuut ullumi atorneqartarput ilaanni pingaartorsiortumik, soorlu kalaallisoortunit, nalliuttorsioqatigiinnerni pingaartorsiorpalunnginnerusumik, katersortarfinni qittattoqartillugu aliikkusersoqatigiinnernilu kalaaliussusermik takutitsiniutit.

Kalattoortoqartillugu nipilersuutit suulluunniit atorneqarsinnaapput imaluunniit immiussanik nipilersortoqartarluni. Pattagissat innaallagiatortut digitaliusullu, qatituunik tumerparpaanillu nipiliuutitalit, ullumikkut kalalattoortoqartillugu nipilersuutigissallugit nuannerineqartarput.

Ilulissani qittattuni kalattoortut isiginnaakkit:

Kalattuut pillugit atuakkiaq:

Ringsted, Poul (1997): "Dands er Grønlandernes kjæreste Forlystelse"

Erinarsoqatigeeqarneq tussiutillu

Ajoqersuartaq Norgemiu Hans Egede 1721-mi Kalaallit Nunaannut tikikkami, Danmark-Norgep kunnigianit Frederik Sisamaannit tapersorsorneqarluni inuit tikitani kristumiunngortinniassallugit, naaggaartut tussiutaat tikiuppai. Kunngittaaq 1733-mi aallartippai qatanngutigiinniit Herrnhuttit Hans Egedep ajoqersuinerani ikiortaatikkiartorlugit.

Qatanngutigiinniit Tysklandimi illoqarfeeqqami Herrnhutimi ajoqersuiveqarput, 1400-kkunniilli ullumikkut Tjekkiatut nalunngisatsinni tunngavilerneqarsimallutik.

Qatanngutigiinniit Hans Egedemut tapertassatut aallartinneqaraluarlutik tassunga ilaqutaanullu unammillertutut pissuseqarput. Hans Egedep ajoqersueriaasiannit allaanerussutigaat misigissusilersortorujussuullutik ajoqersuisaramik, ajoqersuinerminnilu nipilersorneq atortorisorujussuaat. Qatanngutigiinniit 1900 tikillugu Kalaallit Nunaanniippat, taamani uppertaat ikilisimasorujussuummata, ileqqulersuutaalli kalaallit kulturiani sulii amiakkoqarput.

Kalaallit erinarsoqatigiittarnerat tussiartarnerallu danskit-norskit tyskillu ajoqersuinerannik sorlaqarput, taamaattorli erinarsoriaatsimi immikkuualuttoqarpoq Europamiut periaasianni takussaangitsunik soorlu aamma inngernerminni utertarneqartartoq 'aajjaa' erinarsuutit ilaanni tusaaneqarsinnaasoq.

Tussiutit kalaallit atortagaasa ilarpaalui Europamiut tussiutaannit nutsigaapput, 1800-kkulli qiteqqunneranniit kalaallit nammineq tussiusiortalerput, soorlu tussiusiortup Rasmus Berthelsenip tussiusiai erinarsuusialu naqitikkani "Erinarsuutit", 1908-mi saqqummersuni, arlalinnik ilanngussisimalluni.

Erinarsoqatigiinneq tussiaqattaarnerlu Kalaallit Nunaata kulturiani pingaaruteqalersimapput. Illoqarfiit amerlanerit ullumikkut erinarsoqatigeeqarput, ilaatigut arlalinnik, assigiinngitsutigut pisoqartillugu tusarnaartitsisartunik. Atortagaat ilaatigut Europamiut tussiusiaraat kalaallisut taallallit erinarsuutillu nunagisamut tunngasut kalaallinit erinniorneqarsimasut. Kalaallit tussiariaasiat erinarsoriaasi allu ilisarnartumik tulleeeriilluni erinarsoriaasiuvoq; kigaatsumik, nangaarpalunnani appinneqartarluni sisoortumillusoq nipeqarluni.

Erinarsoqatigiit Aavaat Rasmus Berthelsenip tussiusiaa juullisiut nuannarineqaqisoq "Guuterput"

erinarsoraat tusarnaaruk:

Kalaallit erinarsoqatigiivi tussiarernerallu pillugit atuakkiat:

Johansen, Brian A. (1991): "Musikken i Grønland – Hvorfra, hvorhen"

Johansen, Brian A. (2006): "Træk af den grønlandske musikforskning"

Larsen, Camilla Darling (1997): "Grønlandske stemmer"

Lyngø, Birgit (1981): "Rytmask musik i Grønland"

Vaigatimiit Eskimosinut - popmusikki Kalaallit Nunaannut annguppoq

Hans Egedep Kalaallit Nunaannut tikinneraniilli nuna danskinit assigiinngitsutitgut sunnigaavoq. Naalagaaffiup nunasiaateqartutut peruseraa Kalaallit Nunaat silarsuarmit avatangiisumit immikkoorsimatissallugu, pissutigalugu kalaallit 'nunap inoqqaavisut' sernissorneqartariaqarmata, soorlu Europami pissutsinut moderniusunut tassangaannaq pulatinneqarnissamut. Kalaallit Nunaat sorsunnersuup kingulliup aallartinnerata tungaanut, taamani Tysklandip Danmark 1940-mi tiguarmagu, annerusutigut immikkoortitaavoq. Danmarkip tiguagaanerata kingunerisaanik Kalaallit Nunaat nunanik allanik attavissarsiortariaqalerpoq, nioqqutissat innuttaasut atorfissaqartitaat pissarsiarisinnaajumallugit. Tamatuma saniatigut nazistit Kalaallit Nunaannik soqtigilerpaat, tassanimi silasiorfeqarneq tyskit timmisartuisa iluaqutissaannik sila pillugu paasissutissanik pissarsisoqarsinnaammat. Taamaalilluni Kalaallit Nunaata illersornissakkut isumagineqarnissaa pisariaqalerpoq. Danskite atorfilittai Danmarkimiittut Kalaallit Nunaanniittullu USA-mik suleqatissarsiulerput, taamaalillunilu Kalaallit Nunaat nioqqutissanik tasamangaanniit pilersorneqalerpoq sakkutooqarfinnik pilersitsinermik akilerlugu.

Sakkutooqarfiit tamakku pilersinneqarnerisigut Kalaallit Nunaanni radiukkut attaveqarneq annertusingaatsiarpoq, Amerikamiullu guitariunerusunik nipilersugaat Kalaallit Nunaata ilarujussuani tusarnaarneqarsinnaalerput. Kalaallit Nunaanni radiukkut aallakaatitsisarfik siulleq, Grønlands Radio, kingorna Kalaallit Nunaata Radioatut ilisimaneqalersoq, radiukkut aallakaatitsissutit tamakku iluaqutigalugit sorsunnersuup nalaani 1942-miit aallakaatitsisalerpoq. 1920-kekunnili sumiiffiit ilaanni radiukkut

aallakaatitsisoqartareerpoq, sumiiffiillu ilaanni nunat allat radiui, soorlu Islandimi radio tusaaneqarsinnaasarlutik.

Amerikamiut nipilersugaat Kalaallit Nunaanni nuannarineqalserterput, 1950-ikkullu naajartorneranniit Kalaallit Nunaanni nipilersukkanik tusarsaasoqartalerpoq. Tamakkuupput swingit countryllu Amerikamiut radioqarfiiniit tusarnaarneqartartunik allatsitsivitsigulluunniit tikisinneqartartunik ilaarsinerusut, kalaallisut taalliinnarlugit.

Taama nipilersukkat Vajgatmusikkimik taaneqartalerput, pingaartumik sullorsuarmi Vaigatimi illoqarfimmi Qullissani atorineqartaramik, kingornali Kalaallit Nunaata sinneranut Grønlands Radio aqqutigalugu siaruarput.

Vaigatmusikki qanoq nipeqarnersoq ugguna tusarnaaruk:

Rockmusikki 1960-ikkunni tusarsaalerpoq, taamani taaguutigalugit beatmusik imaluunniit rock'n'roll. Rockmusikki takkuteqqaarmat nipilersortartut taamani tusaamaneqarnerusut tassaapput The Eskimos, 1960-ikkut qiteqqunneranni tusarsaasut. Nipilersoqatigiit 1965-imi Nuummi nuuteeraliorput EP-nik, taakkunatigullu nalunanneqaaq kikkut nuannaartorineqarsimanersut. Nunani tamalaani ilisimaneqarluartut soorlu The Ventures, Cliff Richard The Beatlesillu atortagaat ilarneqartarput, soorlu nipilersukkami "My Bonnie"-mi tusaaneqarsinnaasoq. The Eskimosit Skotlandimiut erinarsuutaannik taassuminnga rock'n'rollingortitsinerat eqqaanarpoq Tony Sheridanip The Beatlesillu 1961-imi nipilersugaannut. Tassani The Beatlesit atorpaat sukkasuumik fire-fjerdedelimik taktilerlugu, uffa erinarsuutitut atorineqaraangami arriinnerusumik tre-fjerdedelimik taktilerlugu atorineqartartoq.

The Eskimos namminneq erinniaqanngillat, atugaannilu kalaaleralunermik malunnartoqartangilaq, naak erinarsortuat Barselaj Danielsen tuluttut erinarsoraangami immikkukajaaq ittumik sumiorpaluuteqartartoq. Eskimosilli immiussaanni rock'n'rolliunngitsunik peqarpoq. Taakku ilagaat "A-E-Saqissâq".

Saqisaaq kalattuujuvoq rheinländeritut aamma ilisimaneqartooq, kalattuullumi arlaliupput Eskimosit immiussaanni rockerpalaartumik atorineqartut. Nunani allani rockertartut nipilersugaanik tigusiinnaratik The Eskimos aamma atuisarput qitigissanik valsinik Kitaani ukiuni hunnorujuni arlalinni

ilisimaneqarsimasunik. Tassalu nipilersoriaatsinik rockinik kalattuunillu aamma akoorisarnertik The Eskimosit nuannarineqaatigilluinnarpaat, naliminni nipilersortartunit nuannarineqarnerpaallutik.

The Eskimosit "Mr. Twist" atoraat tusarnaaruk:

Vaigatmusik The Eskimosillu pillugit uani atuagassaqarpoq:

Lyngé, Birgit (1981): "Rytmask musik i Grønland"

<http://greenlandicpopularmusic.com/the-eskimos/>

Sume Kalaallit Nunaannilu popmusikkip kalaalinnorsarneqarnera

Sorsunnersuup kingulliup kingorna Kalaallit Nunaat politikkip tungaatigut sionatigornit ammanerusumik ingerlatsiviulerpoq. Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit nutarterneqarnissaat amerlasuut kissaatigaat, ilaallu isumaqarput Danmarkimut qaninnerusumik attaveqarnikkut tamanna pisinnaasoq.

Tamannalumi piviusunngorpoq Kalaallit Nunaat 1953-imi nunasiaajunnaarluni Danmarkimi amtinngormat. Ukiuni tulliuuttuni Kalaallit Nunaanni sanaartornersuaqarpoq, asimioqarfiit mikinerusut inui inunaqarfinnut anginerusunt imaluunniit illoqarfinnut nussortinneqarlutik, tamakkunani inissianik nutaaliaanerusunik, peqqinnissakkut sullissinermik atuartitaanermillu pitsaanerusumik neqeroorutissaqarmat, aalisakkerivitsigullu siuarsaanerup nassatarisaanik inuuniarnikkut atugassat pitsaanerummata. Auarfimmisaaq qallunaatut ilinniarneq siuarsarneqarpoq, taamaalillutik kalaallit inuusuttut Danmarkimut ilinniariarsinnaalerniassammata. Iliuutsit tamakku nassatarisaannik kalaallit oqaasii kulturiallu tunulliuunneqaleriartorput, piffissarlu tamanna qallunaangorsaaffimmik taaneqartarpoq.

Naalagaaffiup sinnerani innutaasutut allatulli kalaallit periarfissarissaarnerulernissaat anguniarlugu Kalaallit Nunaata ilarujussuani illoqarfinnik siursaasoqaleruttortoq 1964-imi inatsisiliortoqarpoq atorfinitsitsinermi sumi inunngorsimaneq naapertorlugu akissaasersuinerup tunngaviusussamik. Taassuma kingunerisaanik atorfillit Danmarkimi inunngorsimasut Kalaallit Nunaanni inunngorsimasunit anginerusumik akissarsiaqassapput, atorfeqarnerminnilu pitsaanerusunik atugassaqartitaallutik. Taamaalillutik qallunaat amerlanerpaat kalaallinit akissarsiaqarnerulerput, naak suliatik assigiikkaluartut. Sumi inunngorsimaneq naapertorlugu akissaasersuinerup ersersippaa kalaallit qallunaanut

naligiissitaalersimangitsut, naak nutarterisoqaraluartoq. Akerlianik kalaallit oqaasii kulturillu ilaa annaajartorneqalerput, tamannalu amerliartortunit paasineqaleriartortillugu kalaallit nammineernerulernissaannik kiisalu oqaatsit kulturillu nukittorsarneqarnissaannik kissaatit erseqqissiarput. Kalaallit amerlasuut kissaatigaat kalaalinngorsaasoqassasoq, qallunaangorsaasoqarani. Tamanna qallunaat naalackersuisuinut pisortatigoortumik saqqummiunneqarpoq 1972-imi, 1979-imilu namminersornerulluni oqartussaaneq eqqunneqarpoq, aatsaalli 1991-imi sumi inunngorsimaneq naapertorlugu akissaasersuineq taamaatinneqarpoq.

Namminersornerulernissamik eqqarsaatit kalaallit inuusuttut akornanni sammineqaleraluttuinnarfianni nipilersoqatigiit Sume saqqummersitsipput nuussuarmik, atserlugu "Sumut". Ukioq 1973-imi tamanna pivooq, saqqummersitsinermilu suleqatigineqarpoq nuusiorfik Demos, Vietnamimi sorunnermut akerliusut suliniaqatigiiffiisa 1968-imi pilersissimasaat, socialismimik tunngaveqartoq, nunallu allat allanut sunniinarnerannut, imperialismimut, akerliuniarfiusoq. Tassalu Sumep immiussiffia politikkersornermik tunngaveqarpoq, nunat killiit nunarsuup sinnerani nunanik allanik aqutsinarneranut akerliusoq. Demosip Sumep nipilersugaanik saqqummersitserusunnerminut pissutigerpiarpaa Danmarkip Kalaallit Nunaannik nunasiaateqarniarneranut taamaalilluni illuatungiliussinnaagami, kiisalu kalaallit oqaasii atorineqarmata. Saqqummersitsisarfiup taama politikkeqarnerata nipilersoqatigiit oqariatuutaat sakkortusartarsimagunarpaat.

Sumekkunni taallat erinarsorneqartut kalaallisuujupput, amerlanertigullu kalaallit kulturiannut tunngasut toqqammaviliullugit kalaallit nammineernerulernissaannik kulturikkullu eqeernissaanik oqariatuutaallutik. Taallat oqaasertaat piffissami tamatumanerpiaq qallunaangorsaanerup kalaaliussusermik kalaallillu kulturiminnik pingaartitsinerisa navianartorsiortitsineqarneranut tunngapput. Tamanna eqqaamassallugu pingaaruteqarpoq, tassami oqariatuutit ilanni sakkortuumik ersersinniarneqartarput, soorlu nuussuarmi "Sumut"-mi saqqarineqarpoq Aalup Kangermiup 1860-imi qisummik kigartugaa, tassani takutinneqarluni Qasapip qallunaatsiaq toqqqammerlugu taleeraa. Qallunaatsiaat vikingit ilagaat ukioq 1000-imi Islandimiit Kalaallit Nunaannut nunalittut, ukiullu 500 miss. tamaaneeriarlutik tammartut. Nuussuup saqqaa taamaattumik ima paasineqarsinnaavoq qallunaat Kalaallit Nunaanni oqartussaassuseqarnerannik sakkulersorluni akerlilersuinissaamut kaammattuutit. Naak ilaanni aporaannerit pikkunartarluartut oqallinnernilu oqaatsit ilaanni sakkortusaraluartut Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni sakkulersuunnissamik eqqarsartoqanngisaannarpoq, nuussuullu saqqaa tassaaginnarunarpoq qallunaanut oqqassaarineq qunusaarerpalaartoq.

Qasapip qallunaatsiaat høvdingiat Uunngortoq toqukka (Aalup Kangermiup 1860-imi qisummut kigartugaa)

Sumekktut nipilersugaat kalaallit poppinik nipilersugaannut sunniuteqartorujussuupput. Nuussuaq saqqummersitaat siulleq Kalaallit Nunaanni rockimik nipilersorluni kalaallisullu erinarsorluni saqqummersinneqartut siullerpaartaraat, nipilersortartullu Kalaallit Nunaanni nuannarineqarnerujussuarmikkut kalaallit oqaasii atulerseqqikkamikillusooq oqaatsit tamatigoortut namminiussuseqartutullu. Sumep nuusiaanit siullermit 90-ikkut qiteqqunnerisa tungaannut nipilersukkanik saqqummersinneqartut tamarluinnangajammik kalaallisut taallaqarput, poppimillumi nipilersoriaaseq, qanga maannalu, kalaallit oqaasiinik nukittorsaaffittut ineriartortitsivittullu pingaaruteqarluinnartuuvoq. Taama ineriartorneq Sumep saqqummersitaata siulliup aallarnerpaa, saqqummersitarmi taanna aqutissiuisuuvoq, nunani tamalaani poppimik nipilersoriaatsimik kalaalinngorsaanermit.

Sumemi nipilersortartut nipilersoriaasertik aqutigalugu kalaallisut 'sumiiffimmik' pilersitsipput, kalaallisut erinarsortarnermikkut taalliamikkullu kalaallinut tunngasutigut nipilersoriaaseq Kalaallit Nunaannut attavileramikku. Taallat ilaanni oqaatsit isumaqarluangitsut "Aajai ja aai aajaa aa" saqqummersitami siullermili "Sumut"-mi tusarsaapput. Taama utertarlugit taasisarnerit qilaatersornermi tivanermilu atorneqartorujussuupput.

Qilaatersornermit nipit Sumekktut siullersaallutik rockimik nipilersornermut akuliuppaat, tamannalu 1976-imi saqqummersitami, nipilersogatigiit saqqummersitaasa pingajuanni, tusaaneqarsinnaavoq. "Kalaaliuvunga" inngerpalaamik aallartippoq, tassani qilaatersorluni, maanna toqoreersoq, Egon Sikivat, inngerpalaarlu nipilersortut tunuatungaanni tusarsaajuarpooq. Naajartornerani Egon Sikivap inngenera aallarteqqippoq, kisimiilluni, Sumikkunnilli erinaannarmik ingiorneqarluni.

Ullumikkumut Kalaallit Nunaanni nipilersukkanik saqqummersitani amerlasoorpassuarni assigiinngitsorpasuarnilu qilaat atorneqartarpoq, taallallu amerlasuut "Aajai ja aai ..." -tornertaqartarput. Tamakku poppimik nipilersornermut akuliunneqartarnerisigut nipilersoriaatsit nunarsuarmi atugaasut assigiinngitsut, soorlu rock, pop rappilu inngernermit atassuteqartalerput. Taama kalaalerpaluttunik akoorisarneq aqutugalugu nipilersoriaatsini kalaaliussuseq ersersinneqartarpoq. Sume tassaapput siullersaallutik taama periaaseqartut.

Sumip saqqummersitaasa pingajuat, nipilersukkamik "Kalaaliuvunga"-mik ilalik, nuusiorfiup ULO-p saqqummersitaasa siullersaraat. Sumep erinarsortuata aappaa, Malik Høegh tumerparpaartuallu Hjalmar Dahl aallarniisuupput, aqqissuisoq (produceri) Karsten Sommer, nuutiniq siullernik marlunnik aqqissuisuusoq, peqatigalugu. ULO tassaavoq nuusiorfik kalaallinit ingerlanneqartoq siullerpaaq, nipilersukanillu saqqummersitsisarnerni salleravaoq ukiut 2000-ikkut aallartinnerata tungaanut.

1980-imi, nuusiorfiup aallartinneraniit ukiut marlussuit qaangiummata, nipilersoqatigiit erinarsortuata aappaa, Per Berthelsen, nuusiorfimmik Nuummi pilersitsivoq atilimmik Qilaat-music. Ukiuni tulluuttuni Qilaat-musicip saqqummersitai Kalaallit Nunaanni ilisimaneqarnernut ilaapput, soorlu Per Berthelsenip qatanngutini Birthe, meeraallunili erinarsoqatigisarsimasani, aapparalugu immiussaas. Birthe Olsenip sulii inuusuttuulluni 1987-imi toqunera pissutaalluni Per Berthelsenip Qilaat-music Eigil Petersenimut, nuannarineqaqisumi G-60-imi erinarsortumut, tunivaa. Eigil Petersenip immiussisarfiup aqqa allanngortippaa Sermit Recordsimut. Kingorna piginneqatigiiffingorpoq ateqarluni Ice Music, Eigil Petersen Alex Andersenilu piginnittoralugit. 2009-mi Alex Andersen kisimi piginnittuulerpoq, Ice Musicilu 2012-imi matuneqarpoq.

Sumekkunni nipilersortartut popmusikkimik kalaalinngorsaanermi pingaaruteqaannaratik Kalaallit Nunaanni nipilersukkanik saqqummersitsisarfeqalerneranut pingaaruteqarput. Taama saqqummersitsisarfeqalerneratigut kalaallisut nipilersukkanik immiussineq saqqummersitsinerlu ajornarunnaarput.

Sumep nuusiaasa aappaaneersoq "Inuit Nunaat" 1974-imeersoq tusarnaaruk:

Sume pillugu atuagassat:

Berthelsen, Per (2010): "Sume – en grønlandsk rocklegende"

Langgård, Karen (2004): "Litteratur er folkets øjne, ører og mund"

Lyng, Birgit (1981): "Rytmask musik i Grønland"

Rasmus Lyberth - Nunarsuarmit nipilersugaat Kalaallit Nunaanneersut

Rasmus Lyberth Kalaallit Nunaanni nipilersortartut nipilersukkanik immiussisimasut saqqummiussisimasullu siulliit aapparaat. 1951-imi Kalaallit Nunaata Kitaani Maniitsumi inunngorsimasoq assigiingitsunik ilinniagaqarsimasoq, timmisartunut mekanerisut isiginnaartitsisartutullu, pingartumillu 1975-imi nuusiaqqaani "Erningaa" tusaamasanngussutigalugu. Kalaallit nipilersortartut ilagaat allanit siulliulluni Kalaallit Nunaata avataani annertunerpaamik tusarnaarneqartalersimasoq.

Rasmus Lyberthip nipilersoriaasia Sumekkunnit allaaneruvoq, naak nipilersugaani kalaaliussuseq erseqqilluartaraluartoq. Lyberth rockimik nipilersortanngilaq, kisiannili inuinnaat nipilersortaasiannut, folkemusikkimut, qaninnerulluni, nipaa oqaluttuarpaluttoq timaatalu aalariaasia ilisarnaataanerusarlutik. Taallartai pinngortitap aliannaassusianik imaqarnerusarput, nipilersortaqqaalerneratali nalaani Kalaallit Nunaanni nipilersortakkat naalakkersuinermit tunngassuteqartarnerisa nalerpiaanni Rasmus Lyberthip taalliaminik naalakkersuinermit attuumassuteqarpallartannginnini isorineqaatigisarpaa. Taamaattorli Lyberth filmimi 1998-imeersumi, "Lysets Hjerter"-mi, pingaarnertut inuttaanermi naalakkersuinermit tunngasut saqqumilaartinneqarpoq, kalaaleq Rasmus inuttut annertuunik ajornartorsiutilik danskiussutsip kalaaliussutsillu akornanni avissaangasumik inuunilik inuttaaffigamiuk. Tamannarpiq Lyberthip nipilersukkamini aamma malunnartinniarimavaa, assersuutigalugu nuusiaani 2008-meersumi nipilersukkamini "Ajajaj-aa"-mi aamma "Hey hey"-imi.

Nipilersoriaasiata sorliunera eqqarsaatigissagaanni taamanikkut kalaallit nipilersortaasiata, pop aamma rockip atugaaqisup erinarsoqataaffiqarsinnaasullu akornanni, Rasmus Lyberth immikkut inissisimavoq. Lyberthip nipilersoriaasia nuannersutut tusarnaagassaaneruvoq, kisiannili tusarnaartitsigaangami kalaalerpalussuseq ersersinniartarpaa. Immaqa Kalaallit Nunaata avataani tusarnaartitsigajuttarnera tassani pissutaasimassaaq.

Rasmus Lyberth Kalaallit Nunaanni nipilersortartut ataasiakkaannguit ilagaat, nipilersoriaasia nunarsuarmioqatigiit nipilersoriaasiattut taaneqarsinnaasooq. Nipilersoriaasia katitigaavoq nunarsuarmit assigiingitsunit pisuulluni, assersuutigalugu Amerika Qiterlarmiut Kujallermiullu (latinmusik) nipilersoriaasiannut assingulluni, kisianni immikkut erseqqilluinnartumik kalaalerpalussuseqaatigaluni oqaatsit, taallat misigissuserlu pilersittakkani atorlugit ersersinniartarlugu. Taamaattorli Lyberthip kalaalerpalussutsip qanoq isumaqarnera tusarnaartitsinermigut tusarnaartunut tutsinniartarpaa, nipilersoriaaserlu atortagaq Kalaallit Nunaanni nipilersoriaaseq ataatsimut isigalugu

assersuutigineqarsinnaannani, naak Lyberth nipilersortartutut akueriasaajuartoq, aamma Kalaallit Nunaanni.

Aammattaaq Rasmus Lyberth anersaanissimaartartutut tusaamaneqarpoq tamannalu taalliaasigut ersersinneqartarpoq anersaanissimaarneq, pinngortitaq misigissutsillu ataatsimoortinneqartarlutik.

Nipilersukkami atugaa "Ajajajaa" isiginnaaruk:

Rasmus Lyberthimut tunngasunik ukunani atuagassaqarpoq:

Johansen, Brian A. (1991): "Musikken i Grønland – Hvorfra, hvorhen"

Larsen, Camilla Darling (1997): "Grønlandske Stemmer"

Lynge, Birgit (1981): "Rytmask musik i Grønland"

Inneruulat - Nipilersukkami nipit

Pinngortitap nipai kalaaleralussuseq ersersinniarlugu kalaallit nipilersortartuisa ilaasa aamma atorsimavaat. Taamaaliortut siullit ilagaat nipilersoqatigiit Inneruulat nipilersukkaminni "Qimusseq"-mi, nuussualiaminni "Inneruulatut Naajararpugut"-mi 1981-imeersumi.

Nipilersoqatigiit Inneruulat Aasiammiupput, pinngortitallu nipaa nipilersukkaminni aallarniutigisaat Kalaallit Nunaanni nalinginnaasuunngilaq, nipilu taanna Kalaallit Nunaata avannaaneersuuvoq aamma nipilersoqatigiit illoqarfigisaanni tusarsaalluartartoq. Qimmit qimuttut Kalaallit Nunaata Qeqqani Kujataanilu inerteqqutaasut nipaata qeraaralullu aallarniutaapput, kingunitsiannigualu nipilersoqatigiit appipput erinarsuutigilerlugulu qimusserneq qanoq nuannertigisoq, qimusserlu kalaallit kinaassusiannut inuiaqatigiillu kalaallit siunissaannut qanoq pingaaruteqartigisoq. Taamaalilluni "Qimusseq"-mi taallaq Inneruulat nuussialiaanni ersersinneqarpoq nunagisamik pingartitsineq, "inuinnaat" aqutsinissaannut nunasiaataanginnissamillu oqariartuuteqartoq, oqariartuullu taanna atugaalluartarpoq Kalaallit Nunaanni rockimik nipilersortartut saqqummersalersut siullit ilaanni, soorlu Sume aamma Piitsukkut.

“Qimusseq” Inneruulat nuussualiaanniittoq tusarnaaruk:

Qulangersimanninniarnermut akerliuniarnermiit eksistentialismemut

Danskit Kalaallit Nunaannik nunasiaateqarnerat nipilersortartunit 1985-imiilli sakkortuumik isorineqarpoq nipilersoqatigiinnit Zikazakkunnit Siiva Fleischer erinarsortalugu, nipilersoqatigit nuusiaanni siullermi aamma nuuteeqqami 1988-imeersumi immikkut saqqummersitaanni “Miki goes to Nuussuaq”-mi. Zikazakkut taallartaanni pineqarajuttarput, assersuutigalugu inuit akornanni assigiingissutsit akerleriissutillu qaangerniarnissaat, siunissamilu nutaamik ingerlaaseqalernissaq. Nipilersukkani sammineqartut ilaattut taaneqarsinnaapput danskinut sakkortuumik isornartorsiueq ilaanneeriarluni kalaalingorsaanermut attuumatinneqartartoq, aamma nipilersornermi.

Siiva Fleischer nipilersoqatigiit inuttarisartakkamikkut allanngortarsimaqisut akornanni kisiartaalluni aalajaatsumik ilaajuarsimasoq ukiuni taakkunani nipilersoqatigiit nuusiaasa sisamat pilersinneqartarneranni Danmarkimi najugaqarsimavoq, nipilersoqatigiillu ataatsimut isigalugit immiussisarnerni peqataasarsimasut Danmarkimi najugaqartuusarlutik. Tamannarpiaq pissutaaqataasarsimavoq apeqquserneqartarmat ilumut Zikazakkut nipilersortartuunersut kalaallit. Taamatut isummeqajaasarneq illuatungilerneqartariaqarpoq ima oqarluni: nipilersukkat taallaat kalaallisut taalliaapput, kisianni aamma taallani sammineqarajuttarput Kalaallit Nunaanni pissutsit, tamannalu kalaaleralussutaavoq.

Erinarsortartoq Ole Kristiansen 1989-imi siullermeersumik nuusiorpoq “Isimiit likkamut”. Nuusiap taassuma nuannersortaraa “Zoo Inuillu”, inuup illoqarfimmut pinngortitamullu attuumassuteqarnera pineqarluni, taallamilu tassani illoqarfik sorsuartut pisoqarfiusutut Ole Kristiansenip annertuumik isornartorsiopaa. Illoqarfik initut ipianngunartutut isigaa, tassanilu inuk mattussaasimavoq. Illuatungaani pinngortitaq ammavoq kusanarlunilu, inuup anersaartorfigisinnaasaa.

Naak qallunaangorsaanerup nalaani nunaqarfiit matoorarlugit Kalaallit Nunaanni inunnik eqiterisitsinermi sanaartortoqaraluaqisoq, nipilersukkami tassani danskit Kalaallit Nunaanni sunniuteqarnerat toqqaannartumik isornartorsiorneqanngilaq. Assersuutigalugu Sumekkut Innerulakkullu siusinnerusukkut nunasiaateqarsimanermik taallartaqartaraluaqisut Ole Kristiansen taaneqartalerpoq nutaamik aallartitsisutut, taalliai tassaanerusermata inummut tunngasut inullu qitiutillugu

(eksistentialisme) taalliat. Tamatumunnga peqatigitillugu Ole Kristiansenip ukiuni qulikkeuutaani arlalinni taallioraatsini oqaatiginiakkallu annertunerusunngorlugit oqaatsinik ingasaassisumik atuisarnini nersorneqaatigisarpaa.

”Zoo Inuillu” Ole Kristiansenip atugaa tusarnaaruk:

Naak Ole Kristiansen, Zikaza aamma Rasmus Lyberth eqqartoreeraluarivut taamaattoq Danmarkip Kalaallit Nunaannik nunasiaateqarneranik isornartorsiuneq kalaallit nipilersortarneranni ingerlatiinnarneqarpoq. Assersuutigalugu nipilersoqatigiit Liima Inui 2009-mi nuusiaminni “Republik”-imi nunasiaateqarnermut akerliuneq suli tusarsaajuarsinnarpoq, kalaallilli nipilersortartuisa amerlanersaat 80-ikkut naaneranniilli ullumikkumut naalakkersuinikkut apeqqutit annertuut piinnarnagit inummut tunnganerusut, soorlu asanninnermut maqaasinermullu tunngasut, erinarsuutiginerusalarpaat. Taamaakkaluartoq inuit nuannarisaannik nipilersortarnermi nunagisamik pingaartitsineq tusarsaajuarpog, ilaatigut Kalaallit Nunaat pinngortitarlu pillugit erinarsuuterpassuaqarpoq ilaatigullu kalaallit oqaluttuatoqaat erinarsuutigineqartarlutik, assersuutigalugu nukappiaraq Kaassassuk Ole Kristiansenimit Zikazamillu erinarsuutigineqartoq. Aamma taallat annertusisamik (pisarnermit sakkortunerusumik) oqaasertallit najukkami taamallaat paasineqarsinnaasut arlallit atorneqartalerput, assersuutigalugu “Puttaarunnaaq” nuusiami 2006-imeersumi “Tunissut”-meersoq. Taanna Pilu Lyngemit taalliarineqarpoq Kimmernaq Kjeldsenimillu erinarsorneqarluni. Puttaarunnaaq pinnguaataavoq siku nalluleraangat puttaamiit puttaamut pissigarluni pinnguaatigineqartartoq. Taalliami tassani pinnguaarnek toqumik kinguneqarsinnaasog atorneqarpoq inuup navianartumik inuuneqarneranut sakkortusisamik ersersitsiniarnermi.

Naak Kalaallit Nunaanni nipilersukkat nuannarisaasut 80-ikkunneersut atorneqartaraluartut taallartamikku sangutinneqarput. Nipilersortartut Kalaallit Nunaat eqqartortuarpaat oqaluttuarisaanermut, oqaluttuatoqqanut inuiaassusermullu tunngatillugu aamma tunuliaqtitut nipilersoriaasertik paasineqaqqullugu.

Zikaza aamma Ole Kristiansen pillugit uku atuarneqarsinnaapput:

Johansen, Brian A. (1991): "Musikken i Grønland – Hvorfra, hvorhen"

Langgård, Per (1990): "Grønlandsk litteratur i 70'erne og 80'erne"

Langgård, Karen (2011): "Greenlandic literature from Colonial Times to Self-Government."

Kalaallit arnat erinarsortartut

Nipilersukkat inunnit nuannarisaasut atorneqartarneranni allanisulli amerlaqisuni arnat erinarsortartut tamakkuninnga atuisartut aamma Kalaallit Nunaanni tusarsaapput. 90-ikkut tikilluinnarlugit nipilersukkani inunnit nuannerisaasuni arnat 18 angutinik erinarsoqateqartillugit tusarsaanerusarsimapput. Aatsaat Mariina 1992-imi nuusiamigut "Utaqqivunga"-kkut saqqummermat kalaaleq arnaq inuit nuannerisaannik nipilersortaasianni pingaarnertut kisimiilluni erinarsortuuvoq. Taamaattorli nipilersoqatigiit nuusiaanni siullermi kitaarertartoq Hans Lange erinarsoqataavoq, Marina Schmidtili nipaa nipilersoqatigiit nuusiaanni pingasuusuni pingaarnersaavoq, Hans Langelu nipilersoqatigiinni erinarsuusiortartutut nipilersuusiortartutullu pingaarnertut ilaavoq, 2007-imi umiatsiamik ajunaarnissami tunngaanut.

Mariina arnap erinarsortartup Nina Kreutzmann Jørgensenip nuannaartorisaraa, aamma taamaapput inuusuttoqatigiinni taakkunanga pisut kalaallit arnat erinarsortartut allat pingasut: Kimmernaq Kjeldsen, Tupaarnaq Mathiasen aamma Julie Berthelsen. Arnat erinarsortartut taakku sisamat arnanit allarpasuarnit 90-ikkunni saqqummersartunit kisimiillutik erinarsortartutut tusaamaneqarneraapput. Arnat erinarsortartut taakku allat taalliaannik kisimillutik erinarsortartutut saqqummernerusarput erinarsullaqqissusiat pingartinneqartarluni, akerlianilli angutit erinarsortartut annerusutigut aamma erinarsuusiortuusarput nipilersuutinillu atuisartuusarlutik. Taakkunanga ilaanngitsut ilagaat uuma sionatigut taaneqareersoq arnaq erinarsuusiortartoq erinarsortartuusorlu Pilu Lynge.

Nina Kreutzmann Jørgensenip erinarsora tusaajuk "Silarsuaq Takuiuk" Siiva Fleischerimit taalliarineqartoq,

Zikazakkunniillu atorneqaqqaartoq:

Nive Nielsenip nipilersortartut nunanit tamalaanit pisut katitersimasani inuttaqatigalugit nipilersoqatigiit The Deer Children 2009-mi saqqummersimmagit aatsaat kalaallit "inuinnaat" nuannerisaannik nipilersortarnermi arnat pingaaruteqassusiat erseqqarissarneqarpoq. Nive Nielsen nammineq erinarsuusiortarpoq namminerlu guitarertarluni, minnerunngitsumik tusarnaartitsigaangami guitareeraq "guitalele" nipilersuutigisarlugu. Allanut naleqqiullugu nipikitsumik ittoorpalungajattumik erinarsortarpoq, kalaallillu arnat nippaarissut imminnut tatigisut pikkunartumillu saqqummeriaasillit assignagat, Nive Nielsenilli kalaallit arnat kisimiillutik erinarsortartut allat Kalaallit Nunaanni nuannerineqassusiat sulii nallingilaa. Nive Nielsen and The Deer Children tamatuma akerlianik nunani tamalaani, Kalaallit Nunaata avataani, nipilersortartutut nuimasuunngitsutut, ullumikkumut assigneqanngitsumik, nuannarisaalersimapput.

Periaatsit ilaat, tassalu oqallisaaernerq, Nive Nielsenip angusinnaassimavaa kalaallisut kinaassuseqarnini ersersinniarnerusarlugu, taamaalilluni Kalaallit Nunaat taalliallu tuluttut ataneqalersittarlugit. Nive Nielsenip taamaaliornermigut oqaluttuaq taanna soqutigineqartilerluinnarsimavaa. Tamanna imatut sunniuteqartarunarpoq tusarnaartigisartagaasa takorloorumasaraat Nivep nipilersoriaasia aggerfianut Kalallit Nunaannut immikkut attuumassuteqartittarlugu, Kalaallit Nunaalluunniit Nive Nielsenip tuluttut erinarsugaani toqqaannartumik tusaaneqarsinnaassanngikkaluartoq.

Nive Nielsenip atugaa "Room" tusarnaaruk:

Pisut nutaat oqaatsillu nutaat

80-ikkut 90-ikkullu ingerlaneranni immiussisarfeeqqat Kalaallit Nunaanni atugaalerput, taamaalillunilu nuusiortitsivik ULO taakkunanga nussiortitsivinniillu nutaanit marlussunnit unammillerneqalerluni. Nipilersukkat Kalaallit Nunaanni ukiumut saqqummersinneqartartut malunnartumik amerliallapput CD-lu nalinginnaasunngikkallarmat imusaaqqat radiuerniarfinni TV-rniarfinnilu immiussaagajuttut tamani tamaani nioqqutaallualerlutik. Nipilersukkat taamatut saqqummersinneqartut ilaat nipilersoqatigiiqqanit immiussaapput, pattagissallu innaallagissamoortup keyboardillu

atugaalernerisigut kisimiillutik nipilersortartut pinngorartinneqartalerput, nipilersuutit tumerparpaartui ingiallortillu allat tuuginnartakkat atorineqartalerlutik.

Taakku periarfissaalernerisigut nipilersoriaaseq suaasat-musikkimik suaasat-rockimilluunniit taaneqartartoq pilersinneqarpoq. Tassani Kalaallit Nunaanni nerisassanik suppaliortarneq ateqaasiunneqarpoq. Taakkunani erinarsuutigineqartartut tassaanusarput asanninnermut, ilaqutariussutsimut, nunagisamut Kalaallillu Nunaannut tunngasut inersimasunut tusarnaagassiaanusut. Nipilersoriaatsimi tassani kalaallisuinnaanusooq erinarsortoqartarpoq.

90-ikkut naaneranni inuit nuannarisannik nipilersortarnermi Sumekku aallartinnerisa nalaanisulli kalaallit oqaasiisa kisimik atugaasernerat nipilersortartoqatigiinnit arlalinnit illuatungilerneqartalerpoq. Taakkunani Kalaallit Nunaanni tuluttut saqqummerput nipilersoqatigiit rockimik nipilersortartut rockbandet Century Schoolbookip nuusiaat "Stay Put", taannali maluginiarneqarpallangilaq.

Alla tuluttut oqaasertaqarnerulluni saqqummersut siulliit ilagaat nuusiaq 1998-imeersoq "Nanu Disco". Nuusiami qitigissanik atuiffiusumi tassani tuluttut oqaasertalimmi nunat allamiut killinniarneqarput. Tuluttut oqaasit atorlugit oqaluttuat Kalaallit Nunaat nunasiaanngikkallarmat pisimasut nersorniarneqarput, kalaallit pinngortitamut qanilluinnarlutik pissarsuarnillu upperisaqarlutik inuugallarmata. "Nanu Disco"-mi nipilersukkani kalaaliussuseq annertuumik ersersinniarneqarpoq, soorlu qilaatip nipaa tusarsaasarluni. Aamma oqaatigissallugu pingaaruteqarpoq nuusiaq Sisimiumi immiussaammat DJ Svend Breakimit, Morten Stjernholmisut ilisimaneqartumit danskiusumit, suliaalluni. Nipilersukkap allaanerunera suaasallu oqaluttuatoqqanit pisuunerat eqqarsaatigalugu nunamit allamiup Kalaallit Nunaannik eqqumiitsumik takorluuineratullusooq issorinarpoq. "Nanu Disco"-mik pilersitsisuusut neriuutigisimagunagaattut nunani tamalaani taama soqutigineqalertiginngilaq, 90-ikkulli naalerneranni Nuummi diskotekini qitinneqartarsimalluni.

Taakku atugaat tusarnaaruk "No Past – No Future" nuusiamit Nanu Discomeersoq:

Kalaallit Nunaanni rockimik nipilersukkamik nutaanerusumik inunnit nuannerisaasumik siullermeersumik, ilaatigullu tuluttut taallartalimmik, "inuaat 2000" ukioq 2000-imi saqqummerpoq, rockimik nipilersoqatigiit Chilly Friday nipilersortalugit. Nuusiami saqqummersumi tassani malugineqarsinnaavoq nipilersoqatigiinni ilaasortat 90ikkunni grungemik nipilersortartunit,

assersuutigalugu Nirvana aamma Pearl Jamimit, nunani tamalaani nuannarisaasunit nipilersoriaatsimikkut sunnerneqarsimasut.

”Inuiaat 2000” saqqummerpoq taamanikkut nuusiortitsivik nutaajusoq Atlantic Music saqqummiussisoralugu, nuusiortitsiviullu taassuma 2000-ikkut aallartinneranni ukiuni siullerni qulini Kalaallit Nunaanni nipilersukkat amerlanersaat immiussisarnikkut tigummisarai. Naak Atlantic Musicip nipilersukkat kalaallisut taallallit, ULO-p aamma tigummisimasai, ingerlateqqikkaluarai taamaattoq Chilly Friday ilaatigut tuluttut oqaasertalimmik nuusiortitsisimavoq, nipilersoqatigiillu fiistertarnerit, tiingasarneq asanninnermilu ajornartorsiutit tuluttut erinarsuutigigaangatigik nipilersorneq suminngaanerpalunnerlu malugineqarpiarsinnaassanngillat. Soorunami allaanerusarpoq Chilly Friday kalaallisut erinarsoraangata, nipilersoqatigiillu atanertusiartortillutik kalaallisut oqaasertalinnik appisimaarnerusalerput. Nipilersoqatigiit erinarsuutini sammisartagaat aamma allanngoriartuaarsimapput, inuunermi ajornartorsiutit, ilaatigut imminut toquttarneq, sammineqartarlerlutik. Imarisat tamakku oqimaatsut najukkami inuuniarnikkut ajornartorsiutit najukkamilu nipilersoriaaseq atorlugit Kalaallit Nunaat immikkut isigalugu ersersinniarneqartarput.

Nipilersukkanik takusassiami Chilly Fridaykkut atugaat ”Sialuit”, soqutigineqarani asannikkaluarnerup kingunerisaanik imminut toqunermik imalik, tusarnaaruk:

Taamaakkaluartoq nipilersoqatigiit tuluttut danskisullu atuisarput, taamalillutillu allanit siulliullutik taamatut tusarnaartitsisarlutik. Danskisulli erinarsortarnerit ulloq manna tikillugu nuannarilivinneqartarsimanngillat. Tamatuma nalaani najukkami kinaassuseqarneq atugaasorujussuuvoq, tamannalu erseqqilluinnartumik aamma atugaavoq nunanit tamaneersut taamatut nipilersoriaaseqarneranni.

Kisianni inuuniarneq naalackersuinerlu pillugit rappimik nipilersortanermi Nuuk Posse aallartitsivissortuunngillat. Ukiut ingerlanerini rappimik nipilersortarneq Kalaallit Nunaanni inuusuttut atugarissaannginnerusut atugaat pillugit taallartalersuisarnermut atugaanerujartulerpoq, tamannalu nipilersorneq aqcutigalugu oqallissaarisarnermi nipilersoqatigiit Prussicip (blåsyremik isumalik) 2003-mi nuusiaminni ”Misiliineq Siulleq”-mi pimoorussinerusumik saqqummiuppaat. Angajoqqaat meeqqaminnik

sumiginnaasarnerat pillugu "Angajoqqaat"-mik atserimasamikkut Prussicip rappimik nipilersorpaat, tamannalu ajornartorsiut Kalaallit Nunaanni inuit akornanni oqallisaaneq ajortoq oqallisisassatut nipilersoqatigiit ammaappaat.

Kalaallit Nunaanni rappimik nipilersortarneq nutaanerusoq ataatsimut isigalugu Prussic allat pisarnerattut kalaallisut rappertarput.

Prussic aamma Nuuk Posse Kalaallit Nunaanni inuusuttut inuusunnerusut tusarnaarumalluartaarpat, ukiulli kingulliunerusut ingerlaneraanni rappimik nipilersortunik tusarnaarumatuneq annikillisimavoq, massakkullu inuusuttut inuuniarnikkut atugarissaannginnerusut annerusumik tusarnaarumasarpaat. Taakkuupput nipilersoriaatsimik tamatumingga immiussisartut, qarasaasiat oqaruaatillu angallattakkat atorlugit tusarnaatigiittarlutik.

Nipilersukkamik isiginnagassiaq Nuuk Posse atugaa "Qitik" isiginnaaruk:

90-ikkunniit ukiut tuusintillit nutaat aallartinnerannut Kalaallit Nunaanni nuannarisaasunik nipilersortarneq pillugu makku aamma tuarneqarsinnaapput:

Andersen, Iben og Otte, Andreas (2010): "Populærmusik fra Nuuk - Forhandling og konstruktion af identitet i populærmusikscenen i Nuuk"

Bjørst, Lill Rastad (2004): "Fra Polka til Popstars"

Johansen, Brian A. (1991): "Musikken i Grønland – Hvorfra, hvorhen"

Langgård, Karen (2011): "Greenlandic Literature from Colonial Times to Self-Government"

Otte, Andreas (2012): "Populærmusik fra Nuuk - Alternativer til en essensbaseret grønlandsk identitet"

Nipilersortartut 'sumiuunerminnik ersersitsivallaanngitsut'

Kalaallit Nunaanni nipilersukkanik kalaalinngorsaaneq 70-ikkunni Sumekkkunniit aallartisarneqarluartoq ulloq manna tikillugu Kalaallit Nunaanni tusarnaarumaneqartaqaaq. Nipilersortartut amerlanersaat kalaallisut erinarsortarput Kalaallit Nunaannut tunngasut atornerusarlugt, ilaannikkullu qilaat inngernerlu akuliunneqartarput, nipilersortut sumiuunerat ersersinniarlugulusooq. Tassa nipilersortartut amerlanersaasa pissutsit Kalaallit Nunaannut tunngasut tusarnaartartullu kalaallit siunnerfiginerusarpaat. Kalaallit assammik kisinneqarsinnaasut ukiuni kingullerni qulini nipilersuutunik

nunarsuarmioqatigiinnermut tunnganerusunik atuisalerput, nipilersukkaminilu Kalaallit Nunaannut tunngasut imatorsuaq ersersinniartarunarnagit. Kalaallit Nunaanni najugalinni Angu Motzfeldt nipilersukkamigut nunarsuarmioqatigiinnermik ersersitsiniartartut taakku siullit ilagaat,, aammalumi 2004-mi nuusiqqaamini danskit tusarnaartartumisut killissinnaasimavai.

Angup ilaatigut isumassarsiffigaa Amerikamiu nipilersortartuq erinarsuusiortarluk Jeff Buckley, Angullu rockimik saamanerusumik nipilersortarneq tassunga assingusooq ilisarnaatigineruaa. Nuusaa Danmarkimi saqqummermat danskit tusagassiorfiisa Angup kalaallinik tunuliaqutaqarnera eqqaaqqajaasorujussuaat, tamannalu Angup miserratinngilaa, imatorsuarli ersersinniarsarinagu. Imaaqqajaannguatsiarpoq Danmarkimi nipilersorneq pillugu tusagassioortut Issittoq aamma Kalaallit Nunaat Angup nipilersugaasigut ersersikkusuttaraluaat, tamannalu ersersinneqanngikkaangat ugguartoqalaartarunarluni. Angu taamaattuunngilaq, nipilersukkamigullu imminut ersersinniartuortarpoq inuttut nunarsuarmioqataasutut nutaaliaasutut, nunarsuarlu tamaat nipilersukkamigut angorussuttarlugu. Taamaannera erseqqilluarpoq nipilersukkatut isiginnaagassiami atugaani "Time for time"-mimi. Videomi tassani aallaqqaasiullugu uatsinnut ersersinniarnearpoq nunarsuup assinga silaannarsuarmit isigalugu, kingunitsiannqualu Angu immiussisarfimmiittoq, kingusinnerusukkullu avatangiiseralugit nuissat, imeq innerlu ikualasoq. Taakkuali sumiiffimmik aalajangersimasumik takutitsisuunngillat, pinngortitalli pii takutinneqarput kikkulluunniit tamarmik attuumassuteqarfigisamittut ilisarisinnaassaat. Nipilersukkatut isiginnaagassiap tunuliaqutaa assigalugu nipilersukkat taallallu tuluttuut kalaalerpalaassusermik ersersitsinngillat, kisiannili nunarsuaq tamakkerlugu nalinginnaasumik nipilersuutaasartut asanninneq piumatussuserlu ersersinneqarlutik.

Nipilersukkatut takusassiaq Angup atugaa "Time for time"tusarnaaruk:

Angu Danmarkimi nuusiamik saqqummersitsimmalli ullumikkumut kalaallit nipilersortartut arlallit tuluttuunerusoq erinarsorlutik saqqummertalersimapput, Kalaallillu Nunaata avataani tusarnaarumaneqartaqalutik. Taakkua arlaliusut tassaapput assersuutigalugu Nive Nielsen and The Deer Children, Simon Lyngé aamma Small Time Giants, kalaalliussusertik sakkugalugu saqqummersartut, nunani allamiunik pisiortortoqalernissartik tunaartarlugu. Soorluluunniimmi nunani allamiut piumanerugaat

nipilersortartut suminganeernertik ersersittassagaat, taamaaliornermikkullu piviusuunertik, tassa tusarnaartunut eqqortuliornermik, takutittassagaat. Najukkameersuuneq ersersinneqartassasoq nunarsuarmioqatigiit piuvavaat, tamannalu periarfissatsialaavoq kalaallit nipilersortartut nunani allani ilisimaneqalernissaannut, kalaalliussuserminnik malunnarsisitsillutik, taamaalillutillu nunani allani nipilersortartunit allaanerussuteqarnertik ersersittassallugu.

Ukiuni kingullerni Nuummi inuusuttut arlallit nipilersukkaminik saqqummersitsigaangamik nunarsuarmioqatigiussuseq assorsuaq ersinniartarpaat. Taakkua ilarpassui nipilersornermik aaqqissuussisoqartillugu tusarnaartitsisarput nipilersoriaaseq underground, tusaamasannngornissaminik soqutigisaqarpallaanngitsutnipilersuutigisartagaat, atortarlugu, tassuunakkut Kalaallit Nunaanni nipilersortartunut ilisimaneqartunut ilaannginnertik ersinniartarlugu. Nipilersortitsisarnerni taamaattuni taakku ilaat Kalaallit Nunaanni nalinginnaasuunngitsutut isigineqartariaqarput, assersuutigalugu metalimik nipilersortartut My Itchy Little Finger aamma dubsteppimik nipilersortartoq Uy-arakq, tuluttut erinarsorajuttusoq. Aamma taamatut aaqqissuisoqartillugu ilaasartut tassaagajuttarput kalaaleraluppallaanngikkaluamik nipilersorsinnaasut aamma inissaqartinnissaannik kissaateqartartut, ersersinniarlugulusooq Kalaallit Nunaanni aamma nipilersorsinnaasunik peqarmat sunilluunniit nipilersorsinnaasunik, tamannalu Kalaallit Nunaannut nunanullu allanut takutinneqarusuttarpoq.

Taamaalillutik erseqqissarniartarpaat Kalaallit Nunaat tassaasoq nuna allatulli nutaaliaasoq, kulturikkut neqerooruterpassualik. Imaappoq Nuummi nipilersortartut arlalippassuit tusaamasannngornissaminik eqqarsanngitsut Kalaallit Nunaat nunatut naalagaaffittut ersersinniartarpaat, naak tamanna nipilersornermikkut qaqutiguinnaq tusarliuttaraluarlugu.

Metalimik nipilersortartut My Itchy Little Fingerikkut nipilersukkatut isiginnaagassiaminni atugaat "I" isiginnaaruk:

Sumiiffiit naapittarfittut

Kalaallit Nunaanni nipilersortarnermi allaaserisami uani eqqartorneqartutut nipilersoriaatsit assigiinngitsut kalaallinit nipilersorneqartarnerat tunngavigalugu erseqqippoq ukiut untritillit ingerlaneranni

kalaallit nipilersortarnerat nunarsuarmioqataasunit sunnerneqartarsimasoq. Qilaatersorneq tivanerlu nipilersortaatsit kisiartatuaraat, sumiiffiit ukiuni tuusintilinni arlalinni inunnit issitormiut najugaasa kujassissuinit, sunnerneqanngilluinnarsimasoq. Imaanngilarli nipilersoriaaseq taanna avataanit sunnerneqarsimanngitsoq. Qilaatersorneq tivanerlu ima pisoqaatigiinnarpoq allaat qanoq ililluni pinngorsimanersoq annertunerusumik oqaluttuarineqarsinnaanani.

Illuatungaaniilli kalattuut, tulleeiilluni erinarsoqatigiittarneq tussiutillu atugaasarnerat qiviarutsigit takutissinnaavarput taakku kulturinik allanik naapitsinikkut Kalaallit Nunaanni atugaalersimasut, nipilersoriaatsilli Kalaallit Nunaanni najukkat ilaanneersuunerat immikkooruteqarsimallutik. Allaniilli tamanit pingaerneruvoq nipilersoriaatsit taakku Kalaallit Nunaanni najukkani nunamilu tamarmi kulturimut ilanngunneqarsimammata. Kalattuut tulleeiillunilu erinarsoqatigiittarneq taamaalillutik immikkuullarissutut nunamilu tamarmi atugaasartutut, kalaallit namminneq kulturiattut isigineqartalerput, taamaalillutillu Kalaallit Nunaanni atugaasarnerat ileqquulersimalluni.

Inuit nuannarisaannik Kalaallit Nunaanni nipilersortarneq aatsaat 1960-ikkunni aallartilluarpoq, erniinnarli kissaatigineqalerpoq nipilersoriaaseq taanna nutaaq najukkanut immikkooruteqartut attuumassuteqartinneqassasoq. Tamanna aatsaat siullermeersumik pivoq Amerikamiut nipilersoriaasiat swing koorporpalaartullu kalaallisut taallartaqartinneqartaler mata t imaluunniit kalattuut nipilersuutininik rock'n'roll' inik ator neqartar lernerisigit, kisiannili 70 ikkut ingerlaneranni kingusissukkut nalinginnaanerulerpoq nipilersortartut namminneq sanaaminnik taallaqartalerlutik nipilersortalerlutillu, tamannalu annertunerulersimavoq kalaalinngorsaanner mi namminersornerullunilu oqartussaanerup eqqunniarneqalerneratigut.

Tamatuma kinguneraa assersuutigalugu qilaatersorneq tivanerlu nipilersornermut ilanngunneqartaler mata. 80-ikkut naaneranniit ullumikkumut Kalaallit Nunaata namminersulereerneratigut inummut namminer mut tunngalluinnartut erinarsuutigineqalernerat akuerineqarnerulersimavoq. Aamma 90-ikkut naajartulerneranni tuluttut erinarsortarneq akuerineqarnerulersimavoq, nipilersortartullu ilaat ukiut tuusintillit nikinnerisa kingorna saqqummersartut kalaallisut taallartalinnik nipilersortarneq qimakkiartuaalerpaat, suminngaaneersuuneq taaneqarpiarsinnaajunnaarsillugu, nunani tamalaani nipilersortaaseq atugarisalerlugu.

Ileqquliussat pilersarput, allanngortinneqartar lutik puigorneqartu arlutillu aammalumi taamaattuaannarsimavoq, naak ullumikkut ukiut tuusintillit sionratigornit suut tamarmik sukkanerulersimagaluartut. Taamaattorli takusinnaavarput nipilersukkat nuannarisaasut nunanut tamalaanut tunngatinneqarneruler aluartut najukkami nipilersuutit immikkooruteqarnerat ersersikkusunneqartarpoq, tamannalu Kalaallit Nunaanni annertusimaqaaq. Sammisat allanngortarnerat ilutigalugu aamma nipilersortartut ilaasa tuluttut erinarsorumanerusalernerisigit kalaallit nipilersuutaat

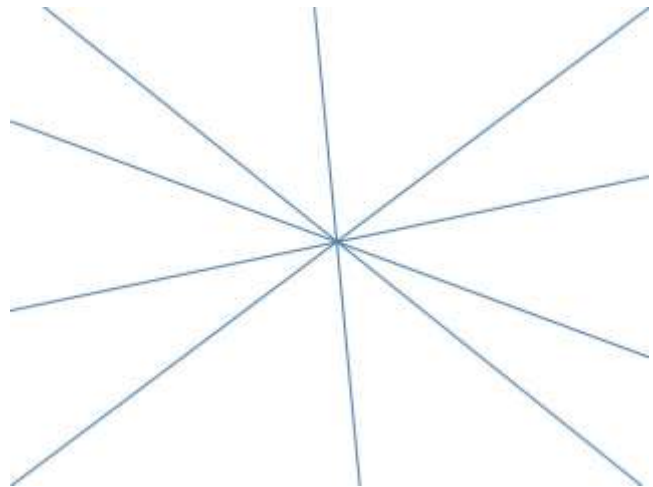
nipilersuutigingisaallu sukut killilernissaat aamma akerleriissutigineqartalerpoq. Imaappa nipilersortartup kinaassusia, oqaasii, nipaa imaluunniit nipilersukkakut siunnerfiit kikkuunerat aalajangiisuussasoq? Inuit ilaat isumaqarput kalaallit nipilersornikkut oqaluttuarisaanerat tamarmiusoq malugineqarsinnaasariaqartoq, qangarsuarmut utersarluni qilaat, nipilersuut atorneqarnerpaasimasoq, kalaallit nipilersuutaattut isigisariaqarluni.

Nipilersuutit inuit nuannarisaat pineqartillugit minnerusumik annerusumilluunniit kalaaliussuseqarnerat sooq isummerfigissallugu nalunartorujussuusinnaavoq. Nipilersorneq nunamut aalajangersimasumut tunngatissallugu inuppasuit soqutiginarinnaviangilaat, tamatumungali peqatigitillugu erinarsuutigineqartut suuneri apeqqutaatillugit inuit tamarmik eqqarsaatigerusussagunarpaat, nipilersukkat aalajangersimasut ilaat sammeneqartullu aalajangersimasut ilaat, nipilersorneqartumut tunngatikkusussallugit.

Nipilersukkap sumingaanneerana aalajangerluarnerujumallugu sumiiffiit sumeerpiarnerannik ilisimasaqariaaserput tamaat immaqa allanngortittariaqarparput.

Tuluup nunalerituup Doreen Massey tamanna ima taallugu nassuiarpaa, tassalu 'sumiissuseq satsillugulusooq'. Massey isumaqarpoq sumiiffiit najukkani inuiaqatigiinnut attuumateqqajaavallaartarivut, tamannalu ilaanneeriarluni allamiunik uumissuineramik nazismimillu pilersitsisuusartoq. Eqqarsaatit

tamakku pinngorsinnaasarput isumaqartaratta sumiiffiit pisariitsuusut, mingutserneqarsimanngitsut killiligaasullu, inunnit aalajangersimalluinnartunit aalajangersimalluinnartumillu kulturilinnit najugaqarfigineqartut. Massey isumaqataaffigaa suna taassunga attuumanersoq sunalu attuumanningersoq immikkoortippallaarnagit imatut isigisariaqarivut, oqaluttuarisaanikkut pisoqarfiusimasut arlalippasuit inunnullu

tunngasut naapiffiattut. Tassa Massey isumaqarpoq sumiiffiit naapittarfittut isigissagivut. Nipilersorneq aamma taama pisinnaavarput. Sumiiffiit assigiinngitsut kalaallillu nipilersuutaasa nuannerisaasut naapiffiat nipilersornermik immikkuullarissitsisoq qiviarutsigu kalaaliussuseq kalaaliussusiunnginnerlu sumut killilissallugit aqqiagiinngissutiginarinnangilarput, nipilersornerullu sumiiffia – naapiffik – immikkorluinnaq misigineqarsinnaasooq nipeqarsinnaasorlu eqqarsaatigiunnaarnaviangilagut. Sumiissuseq pillugu nipilersoqatigiit Nanookip atugaa “Kisimiinneq” tusaarnaartissallugu assersuutissaqqissuuvoq.

Nipilersoqatigiit Nanook Kalaallit Nunaanni nipilersortartut nutaanerit nipilersukkaminni qilaatersornermik tivanermillu atuisartut ilagaat. Atugaanni "kisimiinnermi" versimi siullermi "Ajaijaa"-mi qilaatip nipaa atorpaat, aamma qilaatersortarnermi tivasarnermilu atorneqartartoq. Tassanissaq kalaallisut erinarsorput, tassalu kalaallit nipilersuutaannut attuummassutillit arlallit atorpaat. Taallartaani pineqarpoq illoqarfiup initaani kiserliortup oqaluttuaa, tamannalu immikkut kalaalerpalusseqanngilaq soorluttaaq pattagissami klassiskisut nipit ilaat ersarissut rockerpalaartut atorneqarlutik.

Nanookip atugaa "Kisimiinneq" tusarnaaruk:

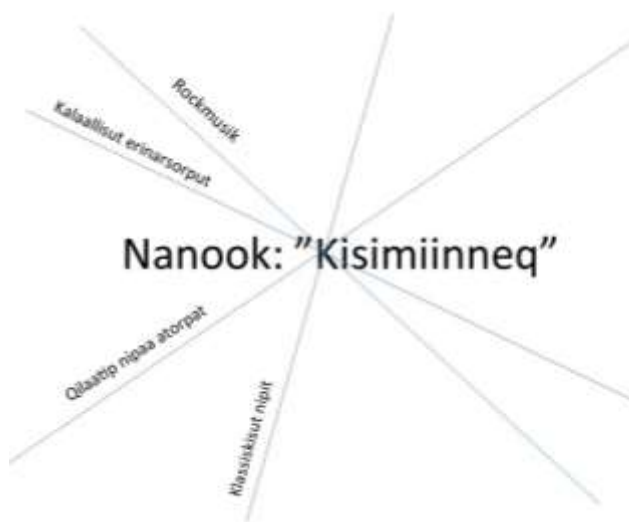

Nipilersukkap "Kisimiinneq"-up kulturikkut ileqquliussat assigiingitsut erseqqissut arlallit akugai. Inuit qilaatersoriaasiat tivasarnerallu, taallat kalaallisut Europamiullu klassiskimik nipilersortaasianni nipilersuutit atorneqartartut atukkami tassani aamma tusaaneqarsinnaapput. Nipilersukkami rock tusarsaaneruvoq, tassani Amerikamiut sakkutooqarfiinni nipilersuutaasarsimasut tunngaviullutik.

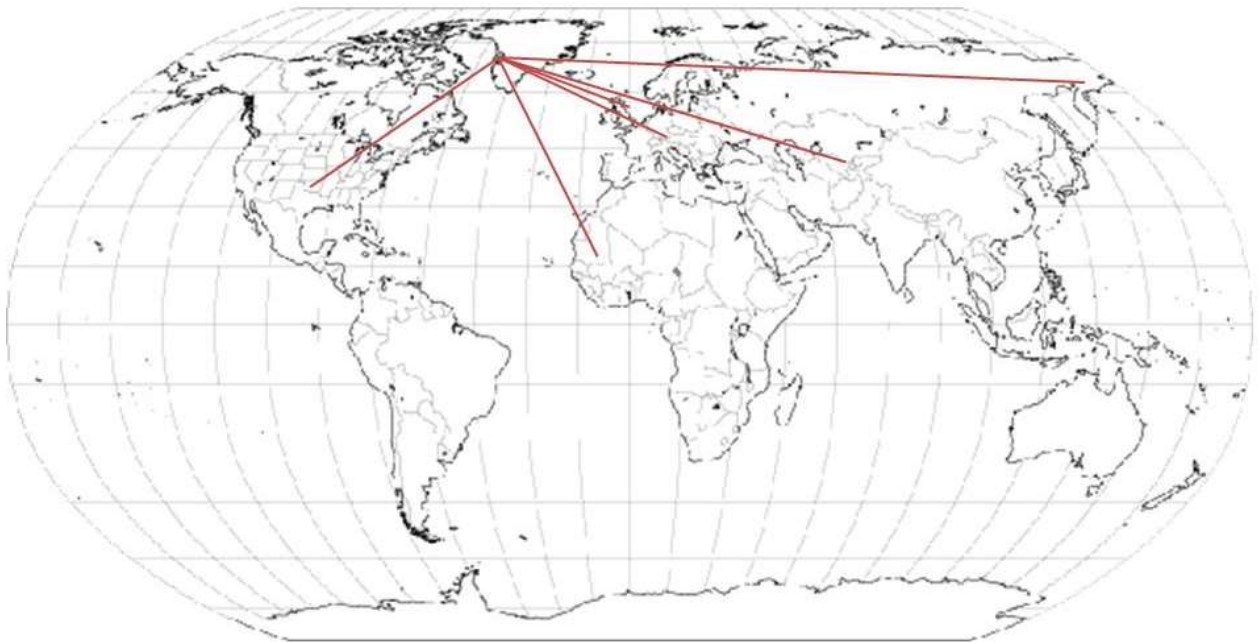
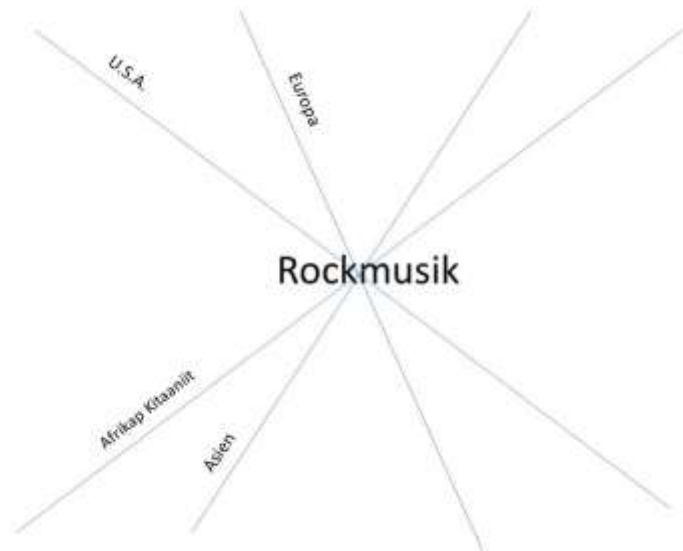
Rockmusik qiviarlualaariarutsigu tassaavoq nipilersoriaaseq USA-mi pinngortoq, Afrikap Kitaaniit inussiaatit nassataasa nipilersuutit ilaasa naapiffiinit pisoq, Europamilu klassiskimik nipilersortarnermi akullugu ineriartortinneqarsimasoq.

ineriartortinneqarsimasoq. Nipilersoriaaseq taanna taamanimiilli siammariartulersimavoq

sumiiffinnilu assigiingitsorpasuaru ineriartortinneqarsimalluni, assersuutigalugu Tuluit Nunaanni. Tassani nipilersuutit pingaarnersariuartarsimavaat guitari, Afrikap qiterpasissuanit nipilersuutinit noqartilinnit aallaaveqartoq.

Aamma kingumut arlalinnik alloriarutta
ileqquliussat oqaluttuassartaat
tikissinnaavavut itisilerlugit, kisiannili
atugaanni "Kisimiinneq"-mi nunavissuit
ilaannit nipit pisut qaatsiartumik
ilaatinneqarput. Tassani nipit tamaneersut
nipilersukkamut immikkuullarimmik
nipeqalersitsisuupput.

Doreen Massey sumiissuseq pillugu maluginiagaa uani atuaruk:

Massey, Doreen (2010): "En global fornemmelse for sted"

Kalaallit nipilersortaasiat nunarsuarmioqatigiikkiartornerlu

Nipilersukkani suminganeersuuneq ersersinniarlugu ukiut qulikkuutaat arlallit ingerlaneranni Kalaallit Nunaanni nipilersortartorpasuit sulissutigisarsimavaat, nipilersukkalli tunuliaqutaata oqaluttuassartaat ilisimangikkaani tamatuma qanoq suliarinissaa nalornissutaasinnaavoq. Nunarsuarmioqatigiileriartornerup piliaanik nunarsuarmi sumifinni arlalippassuarni nipilersoriaatsit assigiit

siumorsinnaavavut, tusarnaaqqissaaraannili nipilersukkat suminganeernerat tamatigorluinnangajak tusaaneqarsinnaasarpoq. Tamatumunnga soorunami pissutaavoq inuit namminneq nipilersukkanik pilersitsisarmata, naallu inuit ilarpassuisa internet atortaraluaaraat filmillu Hollywoodimeersut isiginnaartaraluaaraat nunarsuarmilu radioqarfinit assigiinngitsunit nipilersukkat nutaanerpaat tusarnaartaraluaaraat, taamaattoq inuit sulii taakkuujuarput sumiiffinni aalajangersimasuni inuusut, oqaatsinik assigiinngitsunik atuisuusut, taamaalillutillu pissusilersuutit ileqqullugu aalajangersimasut ilaat kinaassutsiminnut attuumatinniartarlugit.

Sumiiffinnut inunnulu allanut attaveqaativut nunarsuarmi sumi inissisimanitta nassaariniarnissaanut, ilaatigut ajornakusoorsinnaasumut, ikiorsinnaavaatigut. Taamattumik aamma inissisimaffipput ulorianartorsiortinneqalersoq, silarsuarpullu tamaat nakkutigisinnaajumallugu tamanik takunnissinnaanitta, aamma killiliussatta, annaasinaaneri malugigutsigu, tamanna annilaajallannarsinnaavoq. Kisianni uatsinnut paasissallugu pingaaruteqarluinnarpoq silarsuarput ilisimagisatsinnit pisariunerujussuummat, aamma sumiiffiit inuillu akornanni killissat taamaallaat qaratsatsinni piusarmata. Nunarsuarmioqatigiinngorsaaneq uatsinnut, angajoqqaatsinnut taakkulu siuaasaannut pulaarsimavoq, tamannalu aatsaat miserratigigutsigu isumaqarlutalu kalaallisuinnaq, danskisuinnaq tuluttuinnarluunniit piusoqartoq, taava immitsinnut salloqittarsimassaagut. Aammami 'kalaalliusorujussuarmik' peqarsinnaavoq nipilersortartuugaani rock, grunge aamma dubstep, taamatullu qilaatersorneq kaluttuullu ilisimallugit. Tassa nipilersortartoq mattaap qanoq mamassuseqarneranik arsarnerillu qanoq isikkoqarneranik ilisimannittoq. Nipilersortartoq taama ittoq misilittakkaminik tamakkuninnga nipilersukkamigut ersersitsigaluarpalluunniit ersersitsingikkaluarpalluunniit taava sumiiffiit, inuit taakkulu nipilersuutaat tamarmik misilittakkanik sunnerneqarnernillu akuugaasimassagaluarput, tassalu akuugaassutsip taassuma inuit sumiiffiillu tamaasa immikkuullarissunngortittarpai.

Kalaallit Nunaanni nipilersortartut ilaata tamanna nammineq ajunngilluinnartumik imatut oqaasertalerpaa:

Maani alliantorsimannngitsuuguma namminerlu oqaatsikka pigisimannngitsuugukkit, Nørrebromilu allamiluunniit alliantortuusimasuuguma, taava immaqa erinarsuutit allatut nipeqassagaluarput. Tassa allarluinnaasimassagaluarput.

Angu Motzfeldt, Nuuk (2009)

Qutsavigaakka nipilersortartorpassuit nipilersornermillu soqutigisalippassuit matuma allaaserineranut paasissutissiisimasut. Aamma qutsavigaakka Iben Andersen, Birgit Kleist Pedersen, Bjarne Kristoffersen, Kirsten Thisted aamma Mads Hendrich allaaserisap aaqqissuunneranut isummaminnillu immersuisimarerannut.

Naqitat najoqqutarineqartut

Andersen, Iben og Otte, Andreas. Populærmusik fra Nuuk - Forhandling og konstruktion af identitet i populærmusikscenen i Nuuk. København: Afdeling for Musikvidenskab, Københavns Universitet. 2010. Speciale.

Bjørst, Lill Rastad. Fra Polka til Popstars. *Tidsskriftet Grønland* 52 (1-2):11-20, 2004.

Berthelsen, Per. *Sume – en grønlandsk rocklegende*, Nuuk: Milik Publishing, 2010.

Grønnow, Bjarne. De ældste trommer fundet på Grønland. Videnskab.dk, 2012. <http://videnskab.dk/kultursamfund/de-aeldste-trommer-fundet-pa-gronland>

Hauser, Michael. *Traditional Greenlandic music*, København: Kragen/ULO, 1992.

Johansen, Brian A. Musikken i Grønland - Hvorfra, hvorhen? Aalborg Universitet. 1991. Speciale.

Johansen, Brian A. Træk af den grønlandske musikforskning. *Tidsskriftet Grønland* 54 (3-4):149-156, 2006.

Langgård, Karen. Litteraturen er folkets øjne, ører og mund. I: *Grønlænder og global*, Nuuk: Ilisimatusarfik, 2004, s. 95-162.

Langgård, Karen. Greenlandic Literature from Colonial Times to Self-Government. I: *From Oral Tradition to Rap*, redigeret af Karen Langgård & Kirsten Thisted, Nuuk:Ilisimatusarfik/Forlaget Atuagkat, 2011, s. 119-188.

Langgård, Per. Grønlandsk litteratur i 70'erne og 80'erne. *Nordica* 7:15-37, 1990.

Larsen, Camilla Darling. Grønlandske stemmer. Århus: Afdeling for Musikvidenskab, Århus Universitet. 1997. Speciale.

Larsen, Finn Breinholt. Regler og konfliktbearbejdningsmetoder hos de grønlandske eskimoer i den førkoloniale periode. Institut for Statskundskab, Århus Universitet. 1982. Speciale.

Lynge, Birgit. *Rytmisk musik i Grønland*, Århus: Publimus, 1981.

Massey, Doreen. En global fornemmelse for sted. I: *Sted*, (Ed.) Anne-Marie Mai and Dan Ringgaard, Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2010 (1991), s. 129-147.

Otte, Andreas. Populærmusik fra Nuuk - Alternativer til en essensbaseret grønlandsk identitet. *Tidsskriftet Grønland* 60 (1):52-61, 2012.

Petersen, H. C. og Hauser, Michael. *Kalaallit inngerutinik atuinerat, Trommesang-traditionen i Grønland, The drum song tradition in Greenland*, Nuuk: Forlaget Atuagkat, 2012.

Ringsted, Poul. Dands er grønslændernes kjæreste forlystelse: En artikel om den grønlandske folkedans - kalattuut. *Tidsskriftet Grønland* 45 (2):37-92, 1997.